Natur og miljø
Skovløkken 4, Tejn 3770 Allinge

Naturstyrelsen Bornholm
Ekkodalsvejen 2
3720 Aakirkeby
Att. Rasmus Munch Marcher

Bornholms Regionskommune
Center for Natur, Miljø og Fritid
Natur og miljø
+45 56 92 22 08
nm@brk.dk
www.brk.dk
CVR: 26 69 63 48

14. november 2022

J. nr. 22/13188

Tilladelse til renovering af opstemningsanlæg ved Knappedam, jf. vandløbsloven

Bornholms Regionskommune, Center for Natur, Miljø og Fritid, meddeler hermed tilladelse til at ændre og renovere overløbsbygværket ved Knappedam på matr. 195g, Vestermarie. Naturstyrelsen er ejer af matriklen.

Tilladelsen meddeles efter vandløbslovens[1] §§ 16-17, der omhandler regulering af vandløb og § 48, som vedrører opstemningsanlæg, samt kapitel 2 og 4-5 i bekendtgørelse om vandløbsregulering og – restaurering mv.[2] Der er 4 ugers klagefrist forbundet med afgørelsen.

Projektet skal udføres som ansøgt, jf. denne tilladelse og følgende vilkår:

Vilkår

- Projektet må først igangsættes når klagefristen er udløbet.
- Projektet skal gennemføres i en tør periode, hvor der kun er meget lidt vand i søen, eller i perioden 15. september til 15. februar (uden for paddernes ynglesæson).
- Opstemningsanlæggets højde skal forblive uændret.
- Nedstrøms vandløb skal sikres under arbejdets udførelse, så der ikke tilføres uønsket sediment.
- Projektet skal færdigmeldes til Bornholms Regionskommune ved afslutning. Se afsnittet færdigmelding.

Høring

Projektforslaget har været i offentlig høring på kommunens hjemmeside i 4 uger i perioden 29. juni 2022-27. juli 2022. Bornholms Regionskommune har ikke modtaget bemærkninger i den forbindelse.

Færdigmelding

Når projektet er afsluttet, skal det færdigmeldes til Bornholms Regionskommune indenfor 4 uger. I færdigmeldingen skal det beskrives, hvis der er foretaget ændringer[3]. Der skal også vedlægges billeddokumentation af det gennemførte projekt. En færdigmelding indsendes til nmf@brk.dk att. Vandløbsmyndighed. Emne: Projekttitel og færdigmelding.

VVM

Vandløbsregulerings projekter er omfattet af miljøvurderingslovens § 16, bilag 2, punkt 10f. Miljøstyrelsen har meddelt Bornholms Regionskommune at de, på baggrund af en miljøscreening, har vurderet, at projektet ikke

[1] LBK nr. 127 af 26/01/2017.
[2] *BEK nr. 834 af 27/06/2016.*
[3] *Hvis der bliver behov for at foretage større ændringer i projektet, end der er givet tilladelse til, skal vandløbsmyndigheden kontaktes og godkende ændringen, før ændringen foretages.*

vil kunne påvirke miljøet væsentligt og at projektet derfor ikke er omfattet af krav om miljøvurdering. Afgørelsen er truffet efter § 21 i miljøvurderingsloven.

Sagsfremstilling
Bornholms Regionskommune har den 8. marts 2022, modtaget en ansøgning fra Naturstyrelsen Bornholm, om at renovere og ændre overløbsbygværket ved Knappedam på matr. 195g, Vestermarie.

Knappedam modtager vand fra et vandløb, der kommer fra sydvest. Fra Knappedam ledes vandet over overløbsbygværket til en rørunderføring, som leder under vejen og videre til et åbent vandløb. Vandløbet er omfattet af vandløbslovens § 2. Det er privat jf. vandløbslovens § 8.

Følgende kort viser overløbsbygværkets placering med en rød prik:

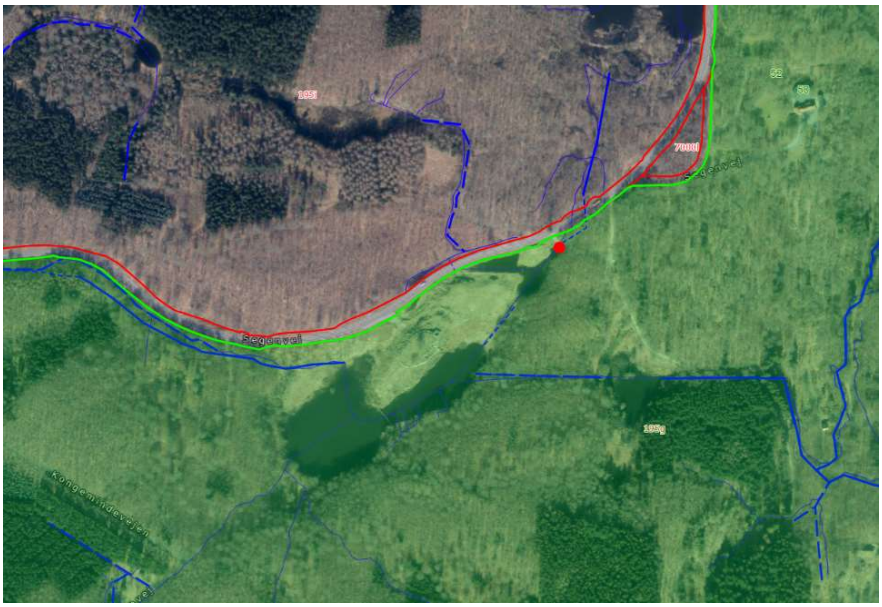

Figur 1: Luftfoto med Knappedam. Den røde cirkel angiver overløbsbygværkets placering. Den blå stiplede streg viser vandløbet, der leder gennem Knappedam mod nord (kilde: Kortinfo).

Ansøgningens indhold
Naturstyrelsen Bornholm har i ansøgningen oplyst, at overløbsbygværket i Knappedammen er under nedbrydning, og at indløbssiderne er kraftigt eroderet. Vandet fra søen løber derfor ind under siderne og ned i overløbsbygværket uden om opstemningsbrædderne. Vandet i Knappedam når, på grund af det dårlige bygværk, hurtigt et lavt niveau, fordi det ikke bliver tilbageholdt i søen.

Naturstyrelsen ønsker at renovere bygværkets indløbssider for at hindre vandet i at løbe uden om opstemningen. Ved at udbedre bygværket kan den ønskede mængde vand holdes i søen med det formål af have et vandspejl en større andel af året.

I projektet bliver dele af bygværket udskiftet, men det vil som udgangspunkt have den sammen form og dimensionering som nu. Opstemningshøjden ændres ikke. De eksisterende betonsider fjernes. Indløbssiderne opbygges i natursten, der faststøbes. De opsatte natursten bagfyldes med ler. Af sikkerhedsmæssige grunde laves en overdækning, så dyr og mennesker ikke uforvarende falder i bygværket.

Ansøger har supplerende oplyst, at anlægsarbejdet, om muligt, vil foregå i en tør periode og/eller i vinterperioden. Hvis det ikke er muligt at udføre arbejdet i en tør periode, vil arbejdet blive udført i vinterperioden, med en midlertidig opdæmning i søen, så arbejdet omkring bygværket kan udføres. Ved behov vil overskydende vand fra søen blive overpumpet, mens arbejdet står på. Arbejdet forventes af vare ca. en uge.

Projektet omfatter følgende:

- Fjernelse af nuværende betonsider af bygværket.
- Montering af nye brædder til justering af vanddybden.
- Opbygning af nye sider i indløbet, der består af natursten, som faststøbes med beton. Bagsiden sikres med et lerlag.

Følgende kort viser overløbsbygværkets placering og udformning:

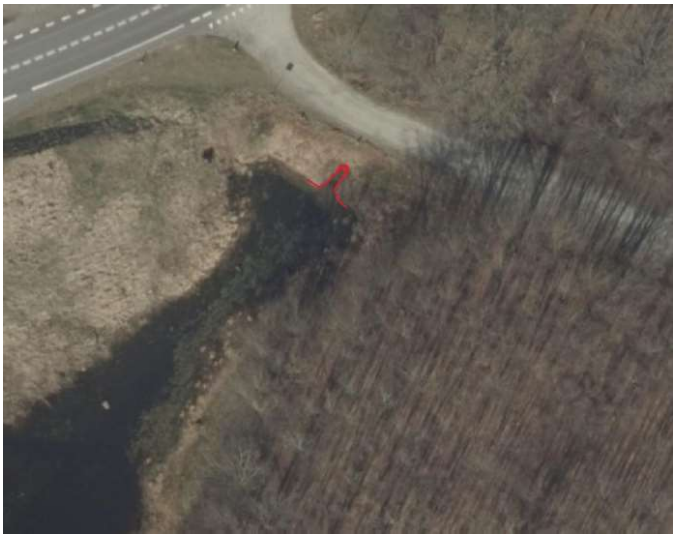

Figur 2: Placering og udformning af overløbsbygværket (Kilde: Naturstyrelsen).

Følgende tegninger viser udformningen af overløbsbygværket efter renovering:

Her ses udløbet fra dammen oppefra:

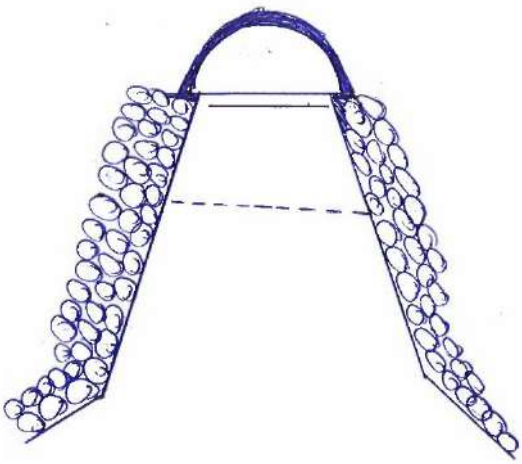

Her ses et billede af udløbet med en skitse af det nye udløb:

Lovgrundlag
Det følger af vandløbslovens § 16, at en ændring af vandløbets skikkelse, herunder vandløbets forløb, bredde, bundkote og skråningsanlæg er en regulering. Vandløb må kun reguleres efter vandløbsmyndighedens bestemmelse jf. § 17. Vandløbet løber gennem søen. Overløbsbygværket er dermed en del af vandløbet. En ændring heraf er dermed også en regulering.

Overløbsbygværket er et opstemningsanlæg, som sikrer, at der er vand i søen. Ifølge vandløbslovens § 48, må opstemningsanlæg, eller andre anlæg, der kan hindre vandets frie løb eller i øvrigt være til skade for vandløbet ikke anlægges eller ændres, herunder driftsmæssigt uden vandløbsmyndighedens godkendelse.

Bornholm Regionskommunes vurdering
Bornholms Regionskommune har vurderet, at renoveringen af bygværket ikke vil medføre en større påvirkning af vandløbet lokalt, idet der overvejende er tale om renovering af et eksisterende bygværk, hvor bygværkets form, dimensionering, udformning og opstemningshøjde ikke ændres.

Etablering af de nye indløbssider vil medføre en mindre lokal påvirkning af søen. Renoveringen vil ingen fysisk indvirkning have på vandløbet, da det er på søsiden at indløbet ændres. Renoveringen af overløbsbygværkets sider vil medføre, at søen ikke udtørrer lige så ofte efter projektets udførelse. Til gengæld vil der strømme mindre vand til vandløbet. Projektet vil dermed have en afstrømningsmæssig konsekvens. Dette vurderes at have en mindre indvirkning på vandløbet lokalt, men kun i de perioder, hvor der er sparsom vandføring og vandet ikke strømmer over overløbsbygværket.

<u>Målsætning</u>
Knappedam modtager vand fra Tt. Læså i Indl., som leder til søen fra syd. Knappedam afvander ifølge Bornholms Regionskommunes kortlag mod nord. Til- og fra ledende grøfter ses med blå stiplede streger på følgende kort:

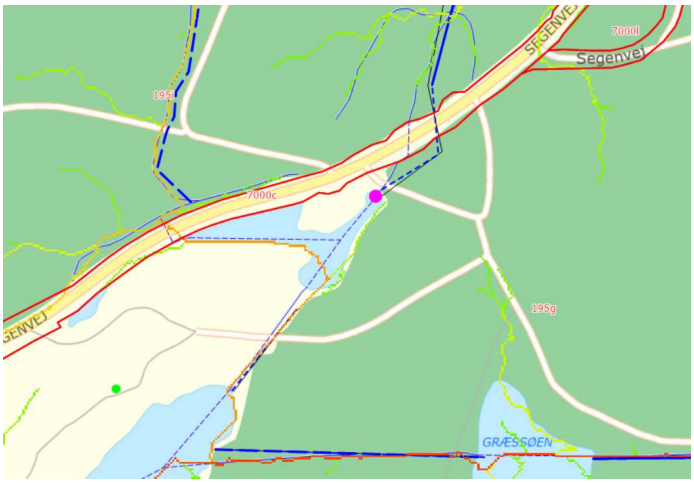

Figur 3: Matrikelkortet viser placeringen af overløbsbygværket (pink prik) og til- samt fraledende vandløbr (blå stiplede streger) (Kilde: Kortinfo).

Tt. Læså i Indl. er målsat til god økologisk tilstand jf. Bekendtgørelse om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster[4] og Statens Vandområdeplaner (2021-2027). Tt. Læså i Indl. er registreret med god samlet økologisk tilstand ifølge MiljøGIS for vandområdeplanerne 2021-2021. Der er registreret god økologisk tilstand for smådyr. Tilstanden for makrofytter, fisk og kemi er ukendt.

Ifølge Indsatsbekendtgørelsens[5] § 8, skal vandløbsmyndigheden ved administration af lovgivningen forebygge en forringelse af tilstanden for overfladevandområder og sikre, at opfyldelse af de miljømål, der er fastlagt i bekendtgørelse om miljømål for overfladevandområder og grundvandforekomster ikke forhindres. Ifølge § 8, stk. 2, skal det ved afgørelsen sikres, at projektet hverken indebærer en direkte eller indirekte negativ påvirkning af det målsatte vandområde.

Bornholms Regionskommune vurderer, at projektet hverken indebærer en direkte eller indirekte negativ påvirkning af det målsatte vandområde Tt. Læså i Indl.

<u>Naturbeskyttelse</u>
Tt. Læså i Indl. er ikke omfattet af jf. naturbeskyttelseslovens § 3, men Knappedammen er beskyttet (figur 4). Bornholms Regionskommune har vurderet projektet og der er givet dispensation jf. naturbeskyttelseslovens § 3.

Figur 4: Kortet viser naturbeskyttede områder i projektområdet (kilde: Kortinfo).

[4] BEK nr. 1625 af 19/12/2017.
[5] BEK nr. 449 af 11/04/2019.

Søen er beliggende indenfor Natura 2000 område nr. 186: Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne (figur 5).

Figur 5: Kortet viser Natura 2000 områder i tilknytning til projektområdet med en gul skravering (Kilde: Kortinfo).

På udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området er en række habitatnaturtyper samt arterne Bred vandkalv, Lys skivevandkalv, Stor vandsalamander, Bechsteins Flagermus og Damflagermus.

Søen er ikke kortlagt som en habitatnaturtype. I området omkring søen er der kortlagt flere skovarealer som habitatnaturtyper samt et areal med hængesæk. Nærmeste skovhabitatnaturtype er kortlagt ca. 15 m fra overløbsbygværket på den modsatte side af en grusvej. Der er også kortlagt skovnaturtyper ca. 18 m fra søens nordlige bred på den modsatte side af Segenvej og ca. 20 m fra søens sydlige bred. Hængesækken er beliggende ca. 160 m fra overløbsbygværket.

Projektet vurderes ikke at påvirke habitatnaturtyper hverken i anlægs- eller driftsfase, da anlægsarbejdet har et relativt lille omfang og ikke ændrer hydrologien i området væsentligt. Dertil kommer den faktiske afstand til naturtyperne, og at skovnaturtyperne er beliggende på højere terræn og også flere steder adskilt fra projektområdet af vej

<u>Bilag IV</u>
Det fremgår af habitatbekendtgørelsens § 10, at der ikke kan gives tilladelse, dispensation, godkendelse m.v., hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, eller ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, i alle livsstadier.

Bilag IV-arter er arter optaget på habitatdirektivets Bilag IV. Arterne er særligt strengt beskyttede. Bilag IV-arter, som forekommer på Bornholm, er bl.a. alle arter af flagermus, paddearterne løvfrø, springfrø, strandtudse, grønbroget tudse og stor vandsalamander, arter af vandkalve og guldsmede samt markfirben.

Der er ved Miljøstyrelsens overvågning af søen i 2020 registreret forekomst af Stor vandsalamander i søen. Stor vandsalamander er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.

Der er ved samme overvågning også registreret forekomst af Springfrø i søen. Stor vandsalamander og springfrø er såkaldte Bilag IV-arter. Bilag IV-arter er arter optaget på habitatdirektivets Bilag IV. Arterne er særligt strengt beskyttede. Bilag IV-arter, som forekommer på Bornholm, er bl.a. alle arter af flagermus, paddearterne løvfrø, springfrø, strandtudse, grønbroget tudse og stor vandsalamander, arter af vandkalve og guldsmede samt markfirben.

Projektet er ikke vurderet at medføre en væsentlig påvirkning af søen som levested for Stor vandsalamander og Springfrø samt eventuelle andre arter hverken i anlægs- eller driftsfase, da anlægsarbejdet har et relativt lille omfang og ikke ændrer hydrologien i området væsentligt. Søen vurderes efter projektets gennemførsel ikke

at udtørre lige så ofte, hvilket vil medvirke til at forbedre søen som levested for arterne. I anlægsfasen vurderes det usandsynligt, at arterne påvirkes af anlægsarbejdet grundet projektets begrænsede omfang, og idet anlægsarbejdet vil foregå, når Knappedammen er tør og/eller i vinterperioden, hvorfor risikoen for tilstedeværelse af Stor vandsalamander og Springfrø vurderes minimal.

Bechsteins flagermus, samt eventuelt andre arter af flagermus i området, vurderes ikke negativt påvirket, da der i anlægsfasen ikke fældes træer eller i øvrigt sker forstyrrelse af egnede yngle- og levesteder for flagermus. Flagermus kan i driftsfasen få bedre fourageringsmuligheder, når Knappedam ikke så ofte udtørrer.
Fuglene i fuglebeskyttelsesområde nr. 80 vurderes ikke påvirket, da der ikke er registreret yngleområder i nærheden af projektet, og idet projektet på grund af dets begrænsede omgang og beliggenheden tæt ved veje ikke vurderes at kunne give anledning til forstyrrelse af fugle.

Bornholms Regionskommune har vurderet, at den ansøgte renovering af overløbsbygværket kan gennemføres uden en væsentlig negativ påvirkning på naturtilstanden i området, uden væsentlig påvirkning af Natura 2000-områder og uden at beskadige yngle- eller rasteområder for Bilag IV-arter.

Bornholms Regionskommune konkluderer på baggrund af ovenstående, at der kan gives tilladelse til det ansøgte projekt med afsæt i vandløbsloven.

Klage
Kommunens afgørelse efter vandløbsloven kan påklages til Nævnenes hus efter bestemmelserne i vandløbslovens § 16, bortset fra afgørelser om erstatning og andre økonomiske spørgsmål, der kan påklages til Taksationskommissionen for Bornholm.

Afgørelser efter lovens § 54a er undergivet såkaldt begrænset prøvelse. Det betyder, at Miljø- og Fødevareklagenævnet kun kan tage stilling til, om der foreligger et ulovligt forhold i vandløbslovens forstand.

Regler for klage fremgår af klagevejledningen. Klagefristen er 4 uger fra den dato tilladelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra denne dato. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag.

Hvis du vil indbringe afgørelsen for domstolene, skal det ske inden 6 måneder fra afgørelsens offentliggørelse.

Klagevejledning
Afgørelser efter vandløbslovens kan påklages af:

- Den, afgørelsen er rettet til.
- Enhver, der må antages at have en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald.
- En berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker.
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.
- Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø.
- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

En klage skal indgives skriftligt. Du går ind på Nævnenes Hus, hvor du skal logge på med nem-ID. Klik på Miljø og Energi, Miljø- og Fødevareklagenævnet. På nævnenes hus findes der en vejledning om anvendelse af Klageportalen. Klagen sendes gennem klageportalen til Bornholms Regionskommune.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr. Gebyrets størrelse afhænger af, om klagen kommer fra en borger eller en virksomhed/organisation. Privatpersoner skal betale et gebyr på 900 kr. Virksomheder og organisationer skal betale et gebyr på 1.800 kr. Du betaler gebyret med betalingskort.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Det er muligt at blive fritaget for at bruge Klageportalen ved at sende en begrundet anmodning til Bornholms Regionskommune med påført sagsnummer i emnefeltet til Bornholms Regionskommune, Skovløkken 4, 3770 Allinge. Anmodningen videresendes herefter til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som afgør, om den kan imødekommes.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af din klage, at du indbetaler gebyret. Gebyret tilbagebetales hvis:

- Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves
- Klageren får helt eller delvist medhold i sagen, eller
- Eller klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø og Fødevareklagenævnets kompetence.

Opsættende virkning
En rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet. Hvis udnyttelse af en tilladelse forudsætter udførelse af anlægsarbejder, må sådanne arbejder ikke påbegyndes før klagefristens udløb eller, hvis der er klaget over afgørelsen, før Miljø og Fødevareklagenævnets afgørelse foreligger.

Vandløbsmyndigheden skal staks underrette den, der har fået tilladelsen eller godkendelsen, om, at afgørelsen er påklaget.

Du kan som udgangspunkt ikke klage over nævnets afgørelser til anden administrativ myndighed. Hvis du er utilfreds med nævnets afgørelse, kan du indbringe sagen for domstolene. Uanset om der anlægges retssag, er man forpligtet til at rette sig efter Miljø- og Fødevareklagenævnet afgørelse, indtil domstolen måtte bestemme andet.

Venlig hilsen

Tine Kent Egedal
Biolog - Vandløbsmedarbejder

Kopi af afgørelsen er sendt til følgende klageberettigede:
Danmarks Naturfredningsforening/Danmarks Naturfredningsforening, Lokalkomité Bornholm
Dansk Ornitologisk Forening/Dansk Ornitologisk Forening, Lokalafdeling Bornholm
Friluftsrådet/Friluftsrådet, Lokalafdeling Bornholm
Vandpleje Bornholm
Sportsfiskerforbundet
Fiskeristyrelsen.